

А.С. Міносян, канд. іст. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

І.П. Коршунова, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Сучасні соціально-економічні умови в Україні вимагають від національної вищої школи застосування кращих її традицій та здобутків, кардинального перегляду питань організації навчально-виховного процесу, впровадження перспективних, інноваційних технологій навчання і виховання. Разом із світоглядною та професійною підготовкою майбутніх фахівців особливого значення набуває особистісна підготовка студентської молоді, метою якої є формування як професійно значущих якостей особистості, так і її гуманістичної спрямованості, психологічної культури, здатності до професійної ідентифікації.

На цій підставі слід вважати, що важливим завданням університетської освіти є виховання фахівця – толерантного і терпимого до різних думок, неупередженого у ставленні до колег, здатного самостійно будувати як власне життя, так і суспільне.

Які ж існують проблеми у вихованні толерантності студентів вищих навчальних закладів? Перш за все, вони впливають з відсутності цілісного підходу до виховання: молоді люди не отримують належного розвитку необхідних особистісних якостей – отже, входять у самостійне життя зовсім не підготовленими до нього. Тому у студентському середовищі необхідно формувати і поширювати тактику толерантності, загальну систему цінностей і установок, що сприяють взаємному пристосуванню людей один до одного. Сучасне студентство як майбутня інтелектуальна еліта країни може і повинно стати активним провідником ідей толерантності, гарантуючи цим стабільний розвиток суспільства.

Отже, завдання формування толерантності у студентської молоді покладається на навчально-виховний процес ВНЗ, який повинен відбуватися шляхом конструктивного діалогу та взаємодії між викладачем і студентом. За таких умов створюється емоційно-інтелектуальна моральна царина, на основі якої набувається позитивний досвід взаємин і спілкування. Важливим завданням викладача вищої школи є така організація життєдіяльності студентів,

що породжує ситуації, які уможлиwiająть прояви толерантності серед молоді.

Для успішного процесу формування толерантних установок у студентства необхідним є насиченість навчальних програм культурологічними дисциплінами, які б надавали знання культури, історії, традицій, вірувань свого та інших народів, розуміння спільності та єдності всіх членів суспільства. Метою викладання має стати намагання пояснити студентам, що відмінність культур не є проявом їхнього прогресивного розвитку, чи, навпаки, їхньої відсталості. Відмінність культур лише доводить їхню своєрідність, що зумовлюється особливостями історичного та економічного розвитку, природним середовищем та багатьма культурними чинниками. Кількість і якість культурологічних дисциплін в навчальних планах ВНЗ не повинна зменшуватися, навпаки – їх чисельність має збільшуватися і характеризуватися певною варіативністю. Необізнаність студентів у сутності полікультурного розвитку суспільства призводить до того, що молодь дивиться на світ очима власної культури, вважає її мірилом і з точки зору власної ієрархії цінностей оцінює інші культури. Такий підхід призводить до того, що всі здобутки інших культур, які відхиляються від власної норми, вважаються некультурністю та відсталістю.

З іншого боку, ми не можемо і не маємо права змусити молоду людину міркувати і ставитися інакше, змінити власні погляди і переконання. Справа не в тому, щоб вона визнала те, чого раніше не визнавала, полюбила те, чого колись не любила: вона має право на своє особисте ставлення. Проблема полягає в іншому – толерантність може і повинна забезпечити її суб'єктам і об'єктам ситуацію співіснування.

Отже, багатовимірність простору буття молодої людини створює всі можливості для успішного процесу виховання толерантності. Проте сфера її прояву не вичерпується лише системою навчально-виховної діяльності вищого навчального закладу. Молода людина занурена у соціальне середовище, яке має як безліч позитивних прикладів толерантності, так і різноманітні негативні ситуації, що вимагають толерантності. Тут важливо відзначити таке: будь-яке середовище завжди індивідуальне для кожної людини і тільки на неї особисто орієнтується у своїх позитивних або негативних проявах.